

Quislings kupplaner

Av overlage Johan Scharffenberg

Til høyesterettsadvokat *Annæus Schjødt's* artikkel i Morgenbladet nr. 78 skal jeg først bemerke at jeg fulgte forhandlingene i Oslo lagmannsrett og grundig har studert det trykte referat av Quislingsaken. Min erfaring som fengselslæge og rettspsykiatrisk sakkyndig gir grunnlag for et selvstendig skjønn om hvilke spørsmål burde vært oppklart.

Hvis *Raeder* og *Rosenberg* var blitt avhørt i Oslo, hadde aktor og forsvarer kunnet eksaminere dem om de punkter hvor Quislings forklaring stred mot deres. Da hadde *Raeder* også kunnet opplyse at admiral *Canaris* omtrent 2½ måned før samtalen med Quisling (11. desember 1939) hadde advart inntrengende om britiske planer mot Norges nøytralitet.

Quisling forklarte at dr. *H. H. Aall* hadde bedt ham komme til Berlin i desember 1939. Hvorfor ble han ikke avhørt? Dr. *Aall* motok selv understøttelse til sitt arbeid fra den av *Canaris* ledede etterretningstjeneste *Ausland Abwehr* (han skal dog ikke ha kjent opphavet). Sannsynligvis hadde han rede på understøttelsen til Quisling.

Særlig burde Quislings militære forbindelser vært undersøkt sammen med kupplanene.

I sin store siste tale i lagmannsretten sa han:

«Jeg sier åpent her at jeg har mange ganger spurt meg selv: Har du gjort din plikt da du ikke slo alt dette i stykker da du var forsvarsminister? Har du gjort din plikt overfor det norske folk, da

du ikke slo dette svineriet i stykker?»

Så hatsk var hans innstilling mot den parlamentariske statsskikk, men selv som forsvarsminister måtte han hatt støtte hos Kongen og hæren hvis han skulle fått den avskaffet. Det går en linje fra brevet til Kongen i 1936 til kupplanen 1940.

Kan han ha regnet med muligheten av å oppløse stortinget og regjeringen som «ulovlige» og drive Kongen til å utnevne ham til statsminister bare ved hjelp av hirden og innsmuglede tyskere?

Han måtte jo forutsette opprør mot et slikt kup, han ville trengt militær støtte for et norsk pronunciamiento.

Et faktum bør nevnes:

Efter hans regjeringdannelse 9. april overtok *garden* straks vakt-holdet for ham sammen med *hir-den*.

Hagelin var i Berlin 13. april og forklarte da ifølge *Rosenbergs* referat:

«Forøvrig hadde kommandanten for den kongelige garde straks stillet seg til forføyning for Quisling, slik at *garden* som førstemann stod på den nye regjering side. Krigsminister var den tidligere major *Hvoslef* (tidligere kommandant på *Gardermoen*).»

Hvorfor ble ikke *garden's* forhold utredet? Hvorfor ble ikke *Hvoslef* avhørt?

Hvoslef var ikke i Norge 9. april, og han ble meget ulykkelig over utnevningen, men hadde Quisling tidligere drøftet den påtenkte re-

Forts. side 9.

Forts. fra 3. side.

gjeringdannelse med ham?

I desember 1939 fremholdt Quisling i Berlin sine gode militære forbindelser.

I sitt annet foredrag i lagmannsretten uttalte aktor *Schjødt*:

«Jeg kan også tenke meg at han har overdrevet meget sterkt — jeg håper han har overdrevet meget sterkt — når han overfor tyskerne gav uttrykk for at han hadde betydelig tilslutning blant offiserer og innenfor andre etater i Norge.»

Et så viktig spørsmål burde vært undersøkt, det var ikke nok å «håpe» at påstanden var overdreven.

Quislingsaken ble forsert frem før den var ferdig forundersøkt. Mange av de viktigste dokumenter ble først fremlagt under hovedforhandlingen.

Forsvareren advokat *Bergh* utbrøt oppgitt 21. august 1945:

«Det er nå kommet et styrtbad av nye dokumenter over meg, og det kommer nye fra time til time. Der er mange ting som skal undersøkes i forbindelse med dette. Tiden til forberedelse av saken har vært uhyre knapp. Det er meget vanskelig både for min assisterende advokat og for meg å få gjennomarbeidet disse ting, ja, det er så å si ugjørlig å få greidd opp på denne måte.»

Hovedforhandling burde ikke vært åpnet før alle dokumenter fra *Nürnberg* var gransket.

En annen mangel var at de tyske hvitbøker nr. 4, 5 og 6 ikke ble fremlagt, de fantes i biblioteker i Oslo og kunne vært skaffet på dagen. De viste, med fotostatiske gjengivelser av engelske og franske offisielle dokumenter, at de allierte hadde planlagt å krenke Norges nøytralitet, forsåvidt støttet de Quislings påstand.

Om Quislings objektive skyld hadde jeg dengang og har jeg fremdeles ikke noen tvil, men nok om hans subjektive skyld. Allikevel nektet jeg å underskrive søknaden om benådning.

Visstnok er jeg motstander av dødsstraff, og under okkupasjonen frarådet jeg dens gjeninnførelse, men når den var innført, var redning umulig.

Men rettssaken kunne ha kastet mer lys over okkupasjonens historie hvis påtalemyndigheten hadde fulgt alle spor.

Johan Scharffenberg.

100268